

80 let sociálního pojištění



Úvod



Hlavní úřední budova Ústřední sociální pojišťovny v Praze, dobová fotografie, kolem roku 1935

Před osmdesáti lety – 30. října 1924 – byl vyhlášen zákon č. 221/1924 Sb. z. a n., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Jednalo se o velmi pokrokový právní předpis. Zákon zavedl dělnické pojištění pro případ invalidity a stáří a znamenal tak zásadní přelom v oblasti sociálního pojištění.

Pojištění se týkalo těch, kteří na území Československé republiky vykonávali práce nebo služby na základě pracovního, služebního nebo učňovského poměru a nevykonávali je příležitostně nebo jako vedlejší zaměstnání.

Sociální pojištění pro zaměstnance v dělnických povoláních bylo poprvé sjednoceno organizačně: vznikla Ústřední sociální pojišťovna. Spravovala invalidní a starobní pojištění a starala se také o nemocenské pokladny, které zákon nově označil za nemocenské pojišťovny. Spolu s novým jménem přibýly nemocenským pojišťovnám úkoly. Nově začaly obhospodařovat evidenci a příjmy z invalidního a starobního pojištění. Současně vybíraly pojistné pro invalidní, starobní a nemocenské pojištění. Velké organizační a administrativní soustředění přineslo nesporné ekonomické výhody a sociální systém se tak stabilizoval.



Druhá úřední budova ÚSP v Praze, dobová fotografie, kolem roku 1935

Zákon, který si v roce 2004 připomínáme, rovněž poprvé respektoval individuální potřeby pojištěnců. Každý měl svůj pojišťovací průkaz a evidenční číslo. Už v té době totiž panovalo přesvědčení, že bez individualizované informace nelze řádně spravovat sociální systém. Všichni pojištěnci platili pojistné podle třídy, do které byli zařazeni na základě výše mzdy. Tříd bylo původně deset. Lidé v dané třídě platili jednotné pojistné a pobírali stejný důchod. Zaměstnavatelé museli vést mzdové záznamy tři roky. Před osmdesáti lety díky uvedenému zákonu vzniklo také zvláštní pojišťovací soudnictví. Zaměstnavatele a jejich odpovědné zaměstnance bylo možné potrestat za neplacení pojistného či za porušení povinností důležitých pro administrativní pořádek a fungování sociálního pojištění.

To je však pouze kousek historie. Více vám minulost sociálního pojištění společně s jeho současností a budoucností podhalí tato brožura.



Mapa Evropy v době rakousko - uherské monarchie

Minulost

První kroky z historie a vývoje sociální politiky a sociálního zabezpečení nacházíme v různých formách chudinské péče vrchnostenské, církevní nebo domovské. Převládal totiž názor, že péče o praceneschopné je věcí soukromou a církevní. Církev poskytovaly hlavně almužnu a přístřeší. Další způsob zajištění pro případ onemocnění nebo výdělečně neschopnosti vycházel z profesních skupin, které byly z podstaty své výrobní (pracovní) činnosti určitým způsobem organizovány. Těmi byly již tradičně od raného středověku hornická bratrstva. Horničtí zaměstnanci měli vždy na rozdíl od ostatních skupin pracovníků svázaných přísnými cechovními pravidly relativně svobodnější postavení. To souviselo jednak s významem tohoto povolání pro vytváření finančních zdrojů panovníka a jednak na středověké poměry s nebyvalou koncentrací pracovníků na místech hornického podnikání. Proto byla po celý středověk věnována ze strany panovníka nebo soukromníků v hornictví pozornost právní úpravě tohoto odvětví vydáváním tzv. horních řádů. Součástí těchto řádů byla od 19. století i ustanovení týkající se zabezpečení horníků, kteří onemocněli, utrpěli úraz nebo zchudli. Důležité byly také středověké řemeslné cechy a jejich vzájemnostní spolky a podpůrné pokladny. Ty přinesly myšlenku solidarity a vzájemnosti.

DRUHÁ POLOVINA 18. STOLETÍ

Počátky a vývoj sociálního zabezpečení v rakouské monarchii

V období feudalismu společnost do postavení praceneschopných nijak nezasahovala, pokud nebyla nucena řešit mimořádné situace spojené s koncentrací chudiny a případně jejími sociálními bouřemi. Pokrok a vývoj v oblasti sociálního pojištění nastal teprve, až když společnost dosáhla zejména po stránce ekonomické určitého stupně vývoje v souvislosti s průmyslovou revolucí, tedy od konce 18. století. Tehdy se také projevila naléhavá potřeba organizovaně a hromadně zabezpečovat početné vrstvy obyvatelstva při nemoci, invaliditě, stáří a jiných sociálních událostech, které ohrožují zdraví nebo zbavují výdělků za práci.

V období konce 18. století bylo uzákoněno penzijní zaopatření státních a následně i jiných veřejných zaměstnanců. V letech 1771 a 1781 byly v rakouské monarchii vydány dva předpisy, tzv. penzijní normály, zakládající nárok na peníze pro vdovy a sirotky po zaměstnancích, kteří „věrně sloužili“, a druhý pro zaměstnance, kteří se alespoň po deseti letech uspokojivé služby stali neschopnými práce.

KONEC 19. STOLETÍ

Taafeho zákony

Význam tehdejších forem pomoci nelze však přeceňovat. Týkaly se poměrně malého počtu lidí, byly povětšinou nedokonalé a neúplné. Nejlépe zabezpečeni byli státní úředníci a stejně byli posuzováni další hodnostáři (důstojníci, soudci), později i deputátní zaměstnanci veřejnoprávních svazků (zemí, obcí, obchodních komor) a zaměstnanci některých státních podniků. Po revoluci v roce 1848 docházelo k dalším dílčím úpravám (horníci, železničáři).

Moderní formy sociálního zabezpečení, které vznikaly v kapitalistických podmínkách, našly cestu do českých zemí až koncem 19. století.

Významným podnětem a vzorem byl pro Rakousko-Uhersko vývoj nemocenského pojištění v Německu, kde tehdejší vláda v čele s kancléřem Bismarckem přistoupila jako první k uskutečnění obecného a povinného dělnického úrazového pojištění a nemocenského pojištění. Toto ohlášení bylo součástí pověstně trůnní řeči ze 17. 11. 1881. Zákon byl pak přijat říšským sněmem v roce 1883.

Brzy po projednání říšsko-německých zákonů o nemocenském pojištění podala vláda hraběte Taafeho říšské radě v Rakousku-Uhersku návrhy zákonů (v roce 1883 to byl návrh zákona o úrazovém pojištění dělnickém a v roce 1885 návrh zákona o nemocenském pojištění). Návrhy se projednávaly v parlamentu několik

let a byly při jednání často měněny. Zákon o nemocenském pojištění č. 33 nabyl účinnosti až 1. 8. 1889. Písemné prameny uvádějí, že úprava nemocenského pojištění zákonem č. 33/1888 říšského zákoníku byla u nás první obecně pojatou a povinnou úpravou zabezpečení v nemoci.

Je zajímavé, že velká část zákona byla věnována organizačním otázkám nemocenských pokladen a samotná dávková část byla stěsnána do několika málo paragrafů. Nemocenské pojištění bylo hned od počátku nárokovým (obligatorním) pojištěním a tuto podobu má v podstatě zachovanou dodnes. Z pojištění náležely na rozdíl od současné doby dávky léčebné a peněžité: bezplatné lékařské ošetřování, bezplatná pomoc při porodu, nemocenské při pracovní neschopnosti, která trvala déle než tři dny (relativní karence) ve výši ne nižší než 60 % obvyklé denní mzdy určené správním úřadem. Paragraf 6 zákona č. 33/1888 stanoví:

„Trvá-li nemoc déle tří dnů a je-li nemocný výdělků neschopen, ode dne onemocnění za každý den příspěvek nemocenský ve výši 60 % v příslušném okresu soudním obvyklé denní mzdy obyčejných, povinnosti pojistné podléhajících dělníků. Podpora v nemoci má se poskytovat tak dlouho, pokud nemoc trvá, a neskončí-li se dříve, nejméně po dobu dvaceti neděl od početí nemoci, a sice vždy dodatečně po uplynutí jednoho týdnu.“

Klady a zápory

Hodnotíme-li tento zákon s odstupem doby, lze jej charakterizovat jako významnou sociální reformu a jistě i úspěšný politický čin. Přestože dávková část byla poměrně chudě vybavena, obsahovala již hlavní věcné i peněžité dávky v nemoci a v mateřství. Negativně je však třeba hodnotit nesmírnou organizační roztříštěnost zákona a také nedostatečné provádění pojištění, neboť zaměstnavatelé se je snažili obcházet. Přes tyto nedostatky se nemocenské pojištění rychle vžilo a dále rozvíjelo. Slibované rozšíření nemocenského pojištění se ale stále protahovalo a nakonec po vypuknutí první světové války bylo přerušeno.

POČÁTEK 20. STOLETÍ

Následovala pouze dílčí novela, vyvolaná znehodnocením měny, která měla přizpůsobit výši nemocenské alespoň růstu cen a mezd (cís. nař. č. 6/1917 říšského zákona). Bylo zavedeno jedenáct mzdových tříd, podle nichž se určovala denní výše nemocenského a podpůrčí doba byla prodloužena z 20 na 26 týdnů. V prvních letech samostatné Československé republiky byla dávková soustava nejprve zlepšena zákony č. 268/1919 Sb. a č. 684/1920 Sb., neboť nemocenské pojištění bylo rozšířeno na všechny skupiny zaměstnanců pracujících za mzdu.

Mimo pojištění zůstali jen státní a veřejní zaměstnanci, kteří byli považováni za zabezpečené svým nárokem na plat v době nemoci.

Nový zákon, dílo celé československé politické reprezentace

S návrhem na nový zákon, který bude řešit sociální pojištění, přišel poslanec Johanis už v říjnu 1920 v době, kdy se dokončila unifikace sociálně politických norem Rakouska-Uherska a byla uzákoněna jejich platnost na celém území Československé republiky. Poté každá parlamentní politická strana přišla se svým návrhem. Návrhy předložili poslanci Laube, Slavíček, Hajne, Bubník, Staněk a Horák. Politická rozprava byla přerušena v březnu 1921 a poslaneckou sněmovnou bylo Ministerstvo sociální péče pověřeno ustavit odbornou komisi. Tu jmenoval tehdejší ministr Dr. Grubwer. V komisi dominující roli měl Dr. Schönbaum, profesor matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy a ředitel Všeobecné penzijní pojišťovny. Prací se zúčastnili naši tehdy přední odborníci na sociální politiku, například Lev Winter (poslanec), Dr. Jan Gallas a Dr. Emil Hendrich (Všeobecná penzijní pojišťovna), Dr. Bedřich Odstrčil (Úrazová pojišťovna) a Jan Brabec (Ministerstvo sociální péče). Tato komise pracovala denně na návrhu do května 1923. Její návrh byl východiskem k obnovené politické diskusi, která trvala rok a půl. Dosažená dohoda – návrh budoucího zákona č. 221/1924 Sb. z. a n., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří – byla považována za společné dílo.



Legitimace zaměstnance Ústřední sociální pojišťovny z roku 1930

Posílení demokratického vývoje v Československu

Pokrokový zákon č. 221/1924 Sb. z. a n. je rozčleněn do pěti částí a skládá se z 288 paragrafů. Spočíval především na těchto zásadách:

1. Invalidní a starobní pojištění tvořilo jednotný rizikový a finanční celek, který byl pouze organizačně spojen s jinak samostatným pojištěním nemocenským.
2. Z dělnického invalidního a starobního pojištění se poskytovaly jednak důchody jako dávky se opětující, jednak dávky jednorázové. Vedle dávek nárokových (obligatorních) byly některé dávky pouze dobrovolné (fakultativní). Základními dávkami byl důchod invalidní, který byl podmíněn ztrátou výdělečné schopnosti, jež odrážela více než dvě třetiny, a dále důchod starobní. Náležel pojištěnci po dovršení 65. roku věku, opustil-li zaměstnání nebo klesl-li jeho výdělek alespoň na polovinu mzdy zdravého zaměstnance. Pro pozůstalé byl zaveden důchod vdovský a sirotčí. Z dávek jednorázových se poskytovalo odbytné, které za určitých okolností náleželo pozůstalým po pojištěnci nebo důchodci. Nárok na důchod vznikl po uplynutí určité doby v pojištění (tzv. čekací doba), jež činila 150 příspěvkových týdnů. Další podmínkou vzniku nároku na dávku bylo, aby pojištěný případ (invalidita, dovršení předepsaného věku, úmrtí) nastal za trvání pojištění nebo alespoň v tzv. ochranné lhůtě, jež činila jeden rok po zániku pojištění.



Výpomocné uskladnění evidenčních materiálů v dřevěných zásuvkách v ÚSP Praha, dobová fotografie, kolem roku 1935

Pokud jde o výši důchodů v dělnickém pojištění, minimální důchod činil po tříletém pojištění 1 130 korun ročně. Nedosahoval tedy ani 95 korun měsíčně, a po 10 až 20 letech se pohyboval od 1 800 do 2 400 korun ročně, tj. od 150 do 200 korun měsíčně. Nejvyšší invalidní a starobní důchod činil 5 400 korun ročně, tj. 450 korun měsíčně. Tohoto důchodu mohl dosáhnout pojištěnec, jestliže byl nepřetržitě 50 let pojištěn v nejvyšší mzdové třídě a v každém roce alespoň 50 týdnů. Prakticky tedy tohoto důchodu nemohl dosáhnout nikdo.

3. Kromě peněžitých dávek zavedl zákon jako fakultativní dávku léčebnou péči. Jejím úkolem bylo odvrátit nebo odsunout hrozící invaliditu v případech, kde už nastala.

4. Byly omezeny některé dávky nemocenského pojištění. Místo třídní relativní karence byla zavedena absolutní karence, takže nemocenské náleželo až od čtvrtého dne pracovní neschopnosti.



Původní strojová evidence pojištěnců v ÚSP Praha, dobová fotografie, kolem roku 1934

Celý systém sociálního pojištění byl založen na rovnováze mezi příjmy a výdaji. Pojistné hradili zpravidla zaměstnavatelé a zaměstnanci, eventuálně v některých částech sociálního pojištění nesli celé pojistné pouze zaměstnavatelé (úrazové pojištění). Polovinu předepsaných příspěvků platil pojištěnec a polovinu zaměstnavatel. Nárok na starobní důchod vznikal v 65 letech pro muže i pro ženy a byl podmíněn uplynutím čekací doby, která byla stanovena na 150 příspěvkových týdnů.

Zákon č. 221/1924 Sb. z. a n., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, významnou měrou přispěl k posílení demokratického vývoje v Československu. S ohledem na budoucí politický vývoj v sousedních zemích se projevil jako velmi prozíravý a stal se jednou z nejvýznamnějších sociálních reforem československého zákonodárství mezi dvěma světovými válkami.

OBDOBÍ OD ROKU 1930 DO ROKU 1948

V letech 1930 až 1934, kdy se nemocenské pojišťovny dostaly do tíživé hospodářské situace, se v nemocenském pojištění začaly uplatňovat restriktivní tendence obsažené v novele zákona č. 221/1924 č. 112 z roku 1934. Nemocenské v pojišťovnách, v nichž pojistné přesáhlo určenou výši, bylo sníženo pro první období pracovní neschopnosti (14 dnů až 6 týdnů) a bylo odstupňováno podle mzdových tříd od 2,50 do 18 korun. Nemocenské náleželo až od čtvrtého dne pracovní neschopnosti. Rovněž byl omezen okruh rodinných příslušníků.

Za okupace se v dávkách upravovaly hlavně mzdové třídy s cílem vyrovnat se v dávkách s růstem cen a mezd. Po válce byly mzdové třídy opět nově upraveny a rozšířeny. Úprava byla jednotná pro všechna odvětví nemocenského pojištění. V platnosti však zůstaly dřívější předpisy, a to až do 30. září 1948. Jen od 1. 12. 1945 byly zavedeny přídavky na děti, které se postupně staly důležitou společenskou pomocí rodinám s nezaopatřenými dětmi.

Koncepce národního pojištění připravovaná v letech 1945 až 1948 vyústila v zákon č. 99/1948 Sb. o národním pojištění, který zrušil všechny předchozí zákony z této oblasti. Podle něj neměla být dávková soustava uzavřeným systémem, ale měla se rozvíjet, zdokonalovat a rozšiřovat na další sociální události. Ve výhledové fázi dalšího vývoje se mělo národní pojištění stát obecným pro všechny občany při co nejširším

rozsahu sociální události a při co nejhodnějším způsobu zabezpečení. Zákonem č. 102/1951 bylo nemocenské pojištění svěřeno do přímé správy Revolučního odborového hnutí (zde zůstalo až do roku 1990) a jeho provádění převedeno do závodů. Stalo se to pod vlivem představ, že společenské organizace mají začít přebírat některé státní funkce. Rovněž se počítalo s tím, že pro nemocenské pojištění nebude třeba odborný ani věcný aparát, neboť pojištění budou moci obstarávat sami pracující a jejich funkcionářské orgány – komise národního pojištění.



Část spisovny ÚSP, dobová fotografie, kolem roku 1935

50. A 60. LÉTA 20. STOLETÍ

Opuštění středoevropských tradic sociálního pojištění a nastolení sovětského modelu zabezpečení

Významným momentem v nemocenském pojištění bylo přebudování dávkové soustavy nemocenského pojištění zákonem č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, účinným od 1. 1. 1957. Byly do ní vneseny některé prvky k podpoře cílů, které s podstatou dávek nesouvisely - zejména momenty protiflukuační a protiabsenční, podle níž se řídily sazby peněžitých dávek, event. nároky na přídavky na děti.

V zájmu politiky zatlačování soukromého sektoru, zejména v zemědělství, byla v padesátých letech také opuštěna zásada univerzality pro všechny pracovníky (přestalo se počítat se zavedením nemocenského pojištění pro samostatně hospodařící občany). Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, změnil zejména stanovení výše denního nemocenského, které odstupňoval podle získané doby zaměstnání od 60 do 90 %, přičemž za první tři dny pracovní neschopnosti denní výše nemocenského činila 50 až 70 %.

V pozdějších letech došlo k řadě změn a doplňků, dávky byly upravovány a zvyšovány nebo byly zavedeny dávky nové. Obecná ustanovení zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, však platí dodnes.

Složitým vývojem procházela rovněž organizační struktura orgánů nemocenského pojištění a nakonec se konstitovala v podobě okresních a krajských správ nemocenského pojištění, České správy nemocenského pojištění a Ústřední správy nemocenského pojištění, která zajišťovala výkon nemocenského pojištění tehdy z pohledu federace. Vrcholným orgánem nemocenského pojištění byla po celé období Ústřední rada odborů.

Po oddělení nemocenského a důchodového pojištění provedeného na základě výše zmíněného zákona č. 102/1951 Sb., o přebudování národního pojištění, byl pro provádění důchodového zabezpečení ustaven Státní úřad důchodového zabezpečení (SÚDZ). To se změnilo v roce 1957, kdy se orgánem sociálního zabezpečení a tedy i úřadem, který zajišťoval důchodové zabezpečení, stal Státní úřad sociálního zabezpečení (SÚSZ).

V roce 1968 vzniklo na základě zákona č. 53/1968 Sb., o změnách v organizaci a působnosti některých ústředních orgánů, Ministerstvo práce a sociálních věcí. Mělo vykonávat působnost v oblasti sociálního zabezpečení, kterou do té doby zajišťoval Státní úřad sociálního zabezpečení. O dávkách důchodového zabezpečení začala místo Státního úřadu sociálního zabezpečení rozhodovat jeho původně vnitřní organizační jednotka – Správa důchodů v Praze. Z ní v roce 1969 vznikl Úřad důchodového zabezpečení v Praze.



Nynější pohled na ústředí ČSSZ v Praze

90. LÉTA 20. STOLETÍ

Návrat k sociálnímu pojištění

Nové společenské a ekonomické podmínky po listopadu 1989 si vyžádaly i změny v oblasti sociálního zabezpečení. Právní rámec změn představuje zákon ČNR č. 210/1990 Sb., o změnách v působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení a o změně zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Sloučením Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, České správy nemocenského pojištění a Správy nemocenského pojištění Svazu českých a moravských výrobních družstev vznikla nová soustava orgánů státní správy působících v oblasti sociálního zabezpečení – Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ). Navázala na práci svých předchůdců, převzala jejich archivy a rozsáhlou evidenci občanů.

Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), které patří pod ČSSZ, vznikly z původních okresních správ nemocenského pojištění, Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ) zase z Pražské správy nemocenského pojištění.



Lidé na prvním místě

Současnost

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) je největší a zcela výjimečnou finančně správní institucí státní správy České republiky s celkovým ročním objemem příjmů a výdajů více než 516 miliard Kč. Spravuje záležitosti téměř 7 milionů 200 tisíc pojištěnců, z toho je více než 2 miliony 590 tisíc důchodců, kterým vyplácí více než 3 miliony 212 tisíc důchodů. (Údaje platné k 31. 12. 2003)

ČSSZ dále vyplácí nebo prostřednictvím zaměstnavatele zajišťuje výplatu nemocenské, peněžité pomoci v mateřství či podpory při ošetřování člena rodiny pro prakticky celou pracující populaci ČR.

Do státního rozpočtu ČSSZ přispívá téměř 39 % příjmů, a to výběrem pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a dobrovolného pojistného. ČSSZ rovněž plní významné úkoly vyplývající pro ČR z mezistátních smluv. Kromě důchodového a nemocenského pojištění má ČSSZ na starosti i lékařské posudkové služby. Plní také úkoly vyplývající z mezistátních úmluv o sociálním zabezpečení a podle koordinačních nařízení Evropské unie je styčným orgánem vůči zahraničním institucím pro peněžité dávky v nemoci a mateřství, důchody a peněžité dávky v případě pracovních úrazů a nemocí z povolání.

Jako organizační složka státu je ČSSZ podřízena Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR.

Plynulý chod ČSSZ zajišťuje v čele více než 8 000 zaměstnanců ústřední ředitel, od 1. 7. 2000 Ing. Jiří Hoidekr.

Krédem ČSSZ je být moderní, klientsky orientovanou institucí, která plně využívá nejmodernější informační a komunikační technologie. ČSSZ to definuje ve svém Poslání:

„Transformovaná ČSSZ je moderní úřad, nositel sociálního pojištění, jenž efektivně funguje způsobem, který odpovídá technologiím informační společnosti třetího tisíciletí a je prodchnut výlučnou orientací na vytvoření maximální hodnoty pro klienta a tím dosažení co nejvyššího splnění jeho očekávání a co nejvyšší míry jeho spokojenosti.“

ČSSZ má pracoviště ve všech oblastech České republiky. Ústředí ČSSZ sídlí v Praze, jeho součástí je také sedm detašovaných pracovišť (DP) v Praze, v Ústí nad Labem, Hradci Králové, Plzni, Českých Budějovicích, Brně a Ostravě. Územní jednotky podřízené ústředí ČSSZ představuje 76 okresních správ sociálního zabezpečení (OSSZ) a Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ) s třinácti pražskými územními pracovišti (ÚP).



Důležitá pracoviště ČSSZ s nejmodernější technologií

Budoucnost

VIRTUÁLNÍ ÚČTY

Individuální konta pojištěnců

V roce 2006 vzniknou elektronická individuální konta pojištěnců (IKP). Díky nim budou moci obyvatelé České republiky na jakémkoliv územním pracovišti ČSSZ zjistit všechny informace o dobách a výdělcích důležitých pro důchodové řízení. IKP navíc usnadní komunikaci se zahraničními nositeli důchodového pojištění.

Zásadní a historickou změnou, která umožní vznik IKP a jejich průběžnou roční aktualizaci je přechod na tzv. roční evidenční list důchodového pojištění (RELDP). Legislativní základ k tomu přinesla novela zákona o provádění sociálního pojištění účinná od 1. 1. 2004. Technologickým základem je už zmiňovaná digitalizace evidenčních listů důchodového pojištění a ostatních nárokových podkladů důchodového pojištění a jejich převod do datových vět.

V první fázi digitalizace, která začala v roce 2001, ČSSZ zpracovala data pojištěnců ze svého ústředního archivu. Jednalo se o papírové podklady ukládané od roku 1935, kdy zřejmě nejrozsáhlejší archiv nárokových podkladů ve střední Evropě vznikl. Do konce roku 2003 převedla ČSSZ do tvaru digitalizovaných obrázků (images) více než 37 milionů podkladů, které ukládá

v moderním optickém archivu. Z digitalizovaných nárokových podkladů je následně vytvářena datová věta, uložená s použitím nejmodernějších technologií v datovém skladu. V současné době je v něm uloženo více než 30 milionů datových vět.

V digitalizaci nárokových podkladů důchodového pojištění ČSSZ plynule pokračuje. V srpnu 2003 začala ČSSZ stahovat všechny evidenční listy důchodového pojištění uložené v organizacích a uzavřené rokem 1995 a ještě do konce roku 2003 zvládla jejich zpracování. Jednalo se o téměř dva miliony nárokových podkladů. Následující etapou v roce 2004 je stahování veškerých evidenčních listů s dobou pojištění za roky 1996 až 2003 uložených dosud u organizací. Jedná se o asi čtyři miliony nárokových podkladů. Finální etapa nastala přechodem na roční evidenční listy důchodového pojištění (RELDP), které zaměstnavatelé začali používat od 1. 1. 2004 a poprvé hromadně předají ČSSZ v první polovině roku 2005. Zaměstnavatelé totiž musí povinně uzavírat RELDP na konci každého kalendářního roku, zasílat je ČSSZ a současně kopii vydávat zaměstnancům.

Nejde přitom pouze o technologický postup směrem k informační společnosti třetího tisíciletí, ale i o významný posun v proklientské orientaci ČSSZ. Poskytování služeb veřejnosti ve všech pracovních dnech je už několik let samozřejmostí, kterou všichni klienti vítají.

Přitom se jedná o servis nad rámec dvou úředních dnů stanovených pro státní a veřejnou správu. Moderní přístupy v obsluze klienta ČSSZ nadále rozvíjí, využívá k tomu dostupné informační a komunikační technologie. To vše proto, aby lidé byli s činností ČSSZ spokojeni.



Pohled do jednoho z klientských center ČSSZ



Klientské centrum OSSZ Plzeň - město



Moderní prostory pro veřejnost OSSZ Strakonice

Sponzoři

ČESKÝ TELECOM

ČESKÝ TELECOM, a. s., je vedoucí telekomunikační společností v České republice. Prostřednictvím dceřiné společnosti Eurotel Praha, spol. s r. o., se významně podílí také na trhu mobilních služeb. Webové stránky na www.telecom.cz byly oceněny jako BestWeb 2003 v anketě WebTop100. ČESKÝ TELECOM, a. s., patří k nejvýznamnějším firmám na českém kapitálovém trhu. Akcie společnosti jsou obchodovány i na London Stock Exchange. Rating patří trvale k nejvyšším, které mohou české společnosti získat od mezinárodních ratingových agentur.

**Hewlett-Packard**

Společnost Hewlett-Packard (HP) je předním světovým dodavatelem výrobků, technologií, řešení a služeb pro jednotlivce a podniky. Široká nabídka společnosti zahrnuje IT infrastrukturu, osobní počítače a přístupová zařízení, globální služby, výrobky pro tisk a zobrazování. Za čtyři fiskální čtvrtletí (do 31. července 2004) činily tržby HP 78,4 miliardy USD. Více informací o HP (NYSE, Nasdaq: HPQ) je k dispozici na www.hp.com.

IBM ČESKÁ REPUBLIKA

IBM ČESKÁ REPUBLIKA patří k vedoucím společnostem v oblasti informačních technologií. Poskytuje kompletní škálu služeb, a to z hlediska konzultačního i přímé dodávky systémů informačních technologií, outsourcingu a komplexních služeb systémového integrátora. Nabídka společnosti zahrnuje i rozsáhlou oblast od systémů pro ukládání dat, přes osobní počítače a notebooky, střední systémy až po sálové počítače (mainframe) a tiskárny, a to včetně programového vybavení a služeb. Výše uvedená činnost je prováděna jak přímo, tak přes síť autorizovaných obchodních partnerů.

Microsoft Česká republika**Microsoft**

Česká pobočka společnosti Microsoft Corporation, která se zabývá výrobou a prodejem softwaru a hardwaru, zahájila činnost v roce 1992. V současné době ji vede Jiří Devát, který byl oceněn titulem Osobnost roku české informatiky 2003. Posláním společnosti Microsoft je umožnit všem lidem a společnostem po celém světě plně využít jejich potenciál a přinášet pozitivní změny do jejich každodenního života. Prostřednictvím informačních technologií světové úrovně, které jsou lokalizovány nebo přizpůsobeny místnímu trhu, usilujeme o usnadnění života všude tam, kde lidé pracují, učí se nebo si hrají.

Siemens Business Services

Siemens Business Services

Siemens Business Services je celosvětově největší poskytovatel IT služeb nevyrábějící vlastní hardware. Patří mezi TOP 5 systémových integrátorů v Evropě, má více než 10 000 zákazníků a aktivně působí v 44 zemích světa. Řadí se mezi deset největších světových poskytovatelů služeb v oblasti outsourcingu, správy a údržby IT, v oblasti systémové integrace byl již po třetí zvolen mezi TOP 10 systémových integrátorů v České republice. Zaměřuje se na poskytování IT služeb v celém hodnotovém řetězci – od strategického IT poradenství a návrhu přes implementaci až po provoz a údržbu.

Skanska

SKANSKA

Divize Technologie - specializovaná organizační jednotka skupiny Skanska je určena především k provádění komplexních technologických dodávek. Jsou to dodávky technických zařízení budov, jako je ústřední vytápění, zdravotnická, silnoproudé a slaboproudé instalace, výroba a montáž vzduchotechniky, klimatizace, chlazení, stabilní hasicí sprinklerová zařízení a likvidace azbestu. Dále dodávky produktovodů, kotelny, výměňkové a předávací stanice, strojovny, regulační, čerpací a tlakové stanice, čističky odpadních vod. Také výroba a montáž ocelových konstrukcí, opláštění budov či výplní otvorů.



STAVBA PRAHA družstvo

Je klasická stavební firma disponující vlastním technickým zázemím a vlastními odborně způsobilými zaměstnanci s 80-ti letou tradicí. Hlavním současným krédem podnikové kultury je splnění individuálních požadavků zákazníka: v poslední době jde o provádění systémových změn – např. budování sítě informačních zákaznických center České správy sociálního zabezpečení, které podstatně mění komunikaci těchto firem či institucí s okolím a tím i jejich celkový image, jehož důležitou součástí je i prostředí, ve kterém se tato komunikace koná.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Deyl, Z.: Sociální vývoj Československa 1918-38, Academia, Praha 1985
- jubilejní číslo časopisu Národní pojištění, 1999
- Strnad, Z.: Přelomová období v sociálním zabezpečení, disertační práce, PF UK, Praha 2001, s. 107-143
- Šváchová, M.: Postavení žen v nemocenském pojištění, diplomová práce FF UK, Praha 1995
- Tomeš, I.: Ohlédnutí za významným dílem našich předků, Národní pojištění, 2004, č. 6
- Tomeš, I.: Sociální politika – teorie a zahraniční zkušenost, Sociopress, Praha 2001

PODĚKOVÁNÍ

Státní ústřední archiv v Praze

PhDr. Z. Kokošková

PhDr. M. Marešová

PhDr. I. Mrvíková

OSSZ Písek

ředitelka Z. Zemanová

Recenze

Prof. JUDr I. Tomeš

– Personnel-consulting

Mgr. M. Šváchová – PSSZ

JUDr. B. Hejda – ústředí ČSSZ

– odbor organizačně-právní

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI**PRÁVO****TÝDEN****ČESKÝ ROZHLAS****Česká správa sociálního zabezpečení**

Odbor komunikace

Křížová 25, 225 08 Praha 5

Telefon: 257 061 111

E-mail: posta@cssz.cz**<http://www.cssz.cz>**

Grafická úprava: Virtualworld, TMB design



Česká správa sociálního zabezpečení

2004